

Jaarverslag Stichting Onderzoek Scholekster (SOS)

2020

Voor u ligt het jaarverslag 2020 van de Stichting Onderzoek Scholeksters (SOS), hierna te noemen de stichting. De stichting is opgericht in april 2019 en het jaar 2020 is het eerste volledige jaar van de stichting. Belangrijke activiteiten in dat jaar zijn het aanvragen van subsidie voor een scholekster-activiteiten overkoepelend website en het begeleiden van de overgang van de verouderde invoersite voor kleurringaflezingen Wadertrack naar CR-Birding submit.

Doelstelling

De Stichting Onderzoek Scholekster stelt zich ten doel onderzoek aan Scholeksters te stimuleren en de bescherming te verbeteren. Uiteindelijke doel is om de neergaande trend van deze soort in Nederland te keren.

In de komende jaren richt de aandacht zich daarom op de Scholeksters die in Nederland broeden, doortrekken en overwinteren. Omdat de Scholeksters zich niets aantrekken van landsgrenzen zullen we daar waar nodig ook samenwerkingsverbanden op internationaal niveau aangaan.

De stichting poogt haar doelen te bereiken door:

1. Het in kaart brengen van bedreigingen en mogelijke beschermingsmaatregelen, zowel in de stad als ook aan de kust en in de buitengebieden
2. Het stimuleren en coördineren van onderzoek aan scholeksters in Nederland, inclusief de recente trend van het broeden in stedelijk gebied
3. Het onderhouden van contacten en het samenbrengen van onderzoekers, ringers, waarnemers en andere betrokkenen
4. Verbeteren en uitbreiden van onze communicatie via de eigen website, nieuwsbrieven en pagina's op sociale media, zoals facebook

In het beleidsplan 2021-2025 (bijlage 1) staat beschreven welke activiteiten en plannen de stichting voor de komende jaren heeft.

Gegevens stichting en samenstelling bestuur

Stichting Onderzoek Scholekster is opgericht in 2019 en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 74489909, RSIN 859921785. Triodos bank: NL65 TRIO 0379 6568 68 t.n.v. Stg Onderzoek Scholekste. De stichting heeft in 2019 een ANBI notering aangevraagd en toegekend gekregen. Gegevens van de stichting staan (nu nog) op de website www.scholeksterophetdak.nl.

Email: SOSscholekster@gmail.com.

Het bestuur van de stichting bestaat uit:

- Bruno J. Ens – voorzitter
- Jenny S.M. Cremer - secretaris
- Jacob Jan de Vries – penningmeester
- John F. Brands – algemeen bestuurslid

De stichting heeft geen winstoogmerk en bestuurders ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden.

Activiteiten in 2020

In 2020 heeft de stichting de volgende werkzaamheden verricht:

- Het bestuur heeft in 2020 zeven maal vergaderd. Vrijwel alle vergaderingen zijn digitaal gehouden, dit deels vanwege de maatregelen rondom COVID-19.
- Het beleidsplan 2021-2025 is vastgesteld.
- In het weekend van 24-26 januari 2020 is het scholeksterweekend gehouden in de Waddenhoeve bij Noordpolderzijl in Noord Groningen. Aan dit weekend hebben 30 mensen deelgenomen (ringers, onderzoekers, waarnemers en belangstellenden). Het scholeksterweekend is, sinds 2010, een jaarlijks terugkerende bijeenkomst waar ringers, waarnemers en onderzoekers bij elkaar komen om relevante zaken te bespreken, informatie uit te wisselen en toekomstplannen te ontwikkelen. De organisatie van het weekend ligt sinds 2019 in handen van de stichting. De in het najaar 2020 gestarte voorbereidingen voor het scholeksterweekend in januari 2021 werden vanwege COVID19 stilgelegd.
- In de nazomer van 2020 is voor de invoer van waarnemingen aan gekleurde scholeksters overgestapt van Wadertrack naar CR-Birding submit. De site van Wadertrack is verouderd en kan niet meer onderhouden worden, waardoor de overstap naar CR-Birding submit noodzakelijk werd. Voor een deel van de benodigde financiering voor de jaarlijkse onderhoudskosten is subsidie aangevraagd. De vangstgegevens van de kleurringen worden nog wel via Wadertrack geadministreerd, aan een opvolging hiervan wordt gewerkt.
- Het project 'Scholeksters op het dak' heeft in het tweede jaar, 2020, met nog meer succes gedraaid dan in het eerste jaar 2019. Organisatorisch valt dit project onder de stichting. Het project is in 2020 zeer succesvol geweest en heeft meer dan 1100 geregistreerde nesten van op daken broedende scholeksters opgeleverd. Zie bijlage 2 en 3 voor de door hen uitgebrachte nieuwsbrieven in 2020.
- In 2020 is voor het project *Save Our Scholeksters* subsidie aangevraagd bij het Prins Bernhardfonds, Vogelbescherming Nederland en de stichting Van de Hucht/De Beukelaar. Het belangrijkste onderdeel van dit project is het opzetten van een interactieve website waaronder alle activiteiten op het gebied van onderzoek, ringen en waarnemen, bescherming en ondersteunende projecten van scholeksters samen komen. Eind 2020 heeft Vogelbescherming Nederland haar deel van de aanvraag toegekend.
- Er is een begin gemaakt met het opzetten van werkgroepen om de plannen van de stichting uit te voeren en te ondersteunen. Het gaat daarbij om de werkgroepen '*Onderzoek en bescherming kust en buitengebied*', '*Netwerk ringers en waarnemers*', '*Communicatie*' en '*Fondsenwerving*'. De werkgroep '*Onderzoek en bescherming stad*' is al enige jaren werkzaam als projectgroep Scholeksters op het dak.

Financiële jaarrekening

Staat van baten en lasten 2020

euro			
Baten		Lasten	
Donaties en giften	6931,00	communicatiekosten	2742,00
		bankkosten	171,00
		Overig	472,00
Totaal baten	6931,00	Totaal lasten	3385,00
Resultaat boekjaar	3546,00		

Toekomstperspectief

In 2020 is de stichting gestart met de uitvoering van de in hun beleidsplan 2021-2025 aangegeven plannen en activiteiten.

Belangrijke activiteiten voor 2021 en daarna zijn:

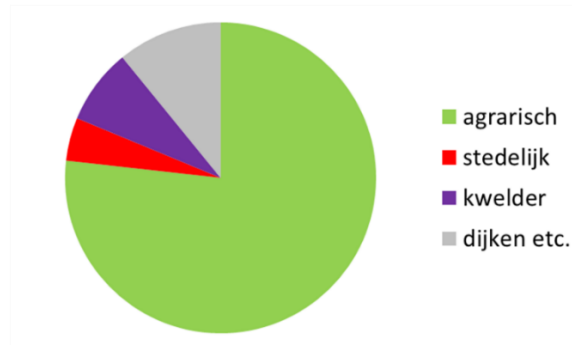
- het opzetten van een eigen interactieve website.
- het opzetten van een nieuw systeem voor de ringvangsten van scholeksters uit Wadertrack.
- het ondersteunen van ringers en ringgroepen, o.a. met ring- en vangmateriaal.
- het voorbereiding van het scholeksterweekend, te houden in januari 2022
- het derde jaar van het project 'Scholeksters op het Dak' en het starten van het uitwerken van de resultaten ervan.

Beleidsplan Stichting Onderzoek Scholekster 2021-2025

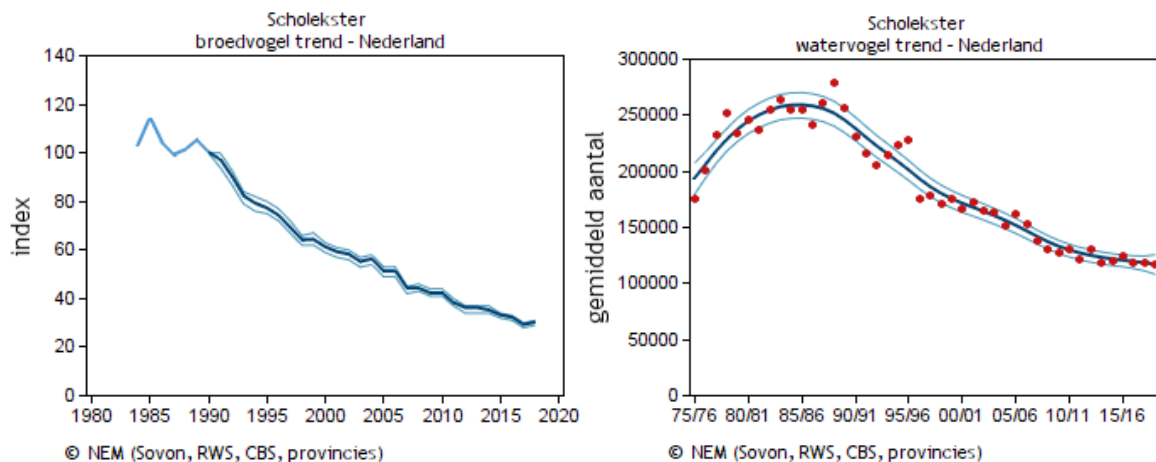

Inleiding

Een belangrijk deel van de wereldpopulatie van de Scholekster (*Haematopus ostralegus*) broedt en overwintert in Nederland. In de winter is het een karakteristieke wadvogel en in de zomer een bekende weidevogel. Maar er broeden ook Scholeksters op kwelders en dijken langs de kust en meer en meer ook op daken in stedelijk gebied (Figuur 1). Het gaat echter al 30 jaar slecht met de Scholekster en de populatie is ondertussen meer dan gehalveerd (Figuur 2). Een dramatisch snelle afname voor een soort die wel 46 jaar oud kan worden.

Figuur 1. Verdeling over verschillende habitats van in Nederland broedende Scholeksters (Ens et al. 2011).

Figuur 2. Links: trend in de broedpopulatie van de Scholekster in Nederland. Vanaf 1990 is ook de standaardfout rond de trend berekend (Bron: www.sovon.nl). Rechts: trend in het aantal niet-broedende Scholeksters in Nederland. Weergegeven is het seizoensgemiddelde en de met trendspotter berekende trendlijn, inclusief betrouwbaarheidsinterval (Bron: www.sovon.nl).

In 2008 is door Vogelbescherming Nederland en Sovon Vogelonderzoek Nederland het jaar van de Scholekster georganiseerd om aandacht te vragen voor deze dramatische afname en om nader onderzoek te doen naar de oorzaken daarvan. Die oorzaken blijken divers en de Scholekster heeft tegenwoordig zowel in de winter als in de zomer een groot aantal problemen. Omvang en aard van die problemen kan bij deze extreem lang levende soort alleen achterhaald worden door een flink aantal jaren in een groot aantal gebieden onderzoek te doen. Om die reden werd begonnen met het opzetten van een *citizen science* netwerk van ringers die Scholeksters individueel kleurringen (zowel adulte dieren als bijna vliegvlugge kuikens) en waarnemers, die de individueel gemerkte Scholeksters aflezen en vaak ook fotograferen.

Figuur 3. Links: dichtheidskaart (aantal broedparen per 100 ha) van de Scholekster in Nederland (Ens et al. 2011). Midden: schema van de problemen waar de Scholekster tegenwoordig mee te maken heeft in de broedgebieden en de overwinteringsgebieden (<https://www.chirpscholekster.nl/>). Rechts: verspreiding van de in Nederland overwinterende Scholeksters (Ens et al. 2011).

Het in 2016 gestarte onderzoeksproject [CHIRP](#), dat beoogt het relatieve belang en het cumulatieve effect van de verschillende bedreigingen te bepalen in de hoop het tij te kunnen keren (Figuur 3), bewijst hoe belangrijk dit *citizen science* netwerk is om goede schattingen te krijgen van de overleving in verschillende gebieden. Ook helpt dit onderzoek de verbinding te leggen tussen de verschillende overwinteringsgebieden en broedgebieden.

Doelstelling SOS en te verrichten werkzaamheden

De bevindingen uit het genoemde CHIRP onderzoek hebben duidelijk gemaakt dat het *citizen science* netwerk moet worden versterkt en uitgebreid. De ringers en waarnemers moeten beter worden ondersteund en het netwerk moet worden uitgebreid met weidevogelbeschermers en waar mogelijk ook het grote publiek. Daar komt bij dat de huidige ondersteuning vanuit [CHIRP](#) eind dit jaar wegvalt omdat het project en de financiering ervan dan aflopen. Om die reden is begin april 2019 de Stichting Onderzoek Scholekster (afgekort SOS) opgericht. De stichting heeft tot doel het initiëren, stimuleren en (laten) uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek naar Scholeksters en hun leefgebieden, om hiermee bij te dragen aan hun bescherming. Uiteindelijke doel is om de neergaande trend van deze soort in Nederland te keren. In de komende jaren richt de aandacht zich op de Scholeksters die in Nederland broeden, doortrekken en overwinteren. Omdat de Scholeksters zich niets aantrekken van landsgrenzen zullen we daar waar nodig op termijn ook samenwerkingsverbanden op internationaal niveau aangaan.

De stichting beoogt haar doelen te bereiken door:

1. Het in kaart brengen van bedreigingen en mogelijke beschermingsmaatregelen, zowel in de stad als ook aan de kust en in de buitengebieden.
2. Het stimuleren en coördineren van onderzoek aan Scholeksters in Nederland, inclusief de recente trend van het broeden in stedelijk gebied.
3. Het onderhouden van contacten en het samenbrengen van onderzoekers, ringers, waarnemers en andere betrokkenen.
4. Verbeteren en uitbreiden van onze communicatie via nationale media, de eigen website, nieuwsbrieven en pagina's op sociale media, zoals de Scholekster pagina op Facebook.

Hieronder zullen deze doelstellingen nog verder vertaald worden naar uit te voeren werkzaamheden. De hierboven genoemde eigen website is er nog niet en de eerste prioriteit van de stichting is daarom nu het bouwen en onderhouden van een eigen, interactieve website, waarmee de volgende groepen ondersteund en gestimuleerd moeten worden:

1. Ringers en ringgroepen
2. Aflezers en waarnemers
3. Beschermers en hun organisaties (bijvoorbeeld weidevogelbeschermers, Dierenbescherming)
4. Betrokken burgers en het grote publiek (met name in de stad)
5. Professionele onderzoekers

Daarnaast zal de website algemene kennis over de Scholekster beschikbaar gaan stellen aan eenieder met interesse, net als relevante wetenschappelijke studies en onderzoeksrapporten voor een kleinere doelgroep. Ook zal er ruimte zijn voor nieuws en interactie met alle doelgroepen. De website zal een belangrijke ondersteuning vormen voor ringers en ringgroepen, naast een meer praktische ondersteuning op het gebied van vangmateriaal en aanschaf van ringen en kleurringen. In combinatie met de bestaande monitoring, zoals de watervogeltellingen en de broedvogelmonitoring van [Sovon Vogelonderzoek Nederland](#), zou de website ons in staat stellen een goed beeld te vormen van het reilen en zeilen van de Scholeksterpopulatie. Wat aan dit overzicht nog ontbreekt is een jaarlijkse landelijke telling van jonge Scholeksters. De ambitie is hier komende jaren een begin mee te maken.

Om de doelstellingen van onze stichting op termijn te kunnen realiseren worden de volgende werkzaamheden voorzien:

[Bedreigingen in kaart brengen en beschermingsmaatregelen voorstellen en/of initiëren](#)

- ✓ Kritisch volgen van activiteiten en ontwikkelingen in de broed- en overwinteringsgebieden die een bedreiging kunnen zijn voor de scholeksterpopulatie.
- ✓ Beschermingsactiviteiten initiëren waar en wanneer gepast. Indien middelen van de stichting toereikend zijn hier ook financiële ondersteuning aan verlenen.
- ✓ Meer aandacht vragen voor de bescherming als weidevogel. Scholeksters broeden laat en vaak wordt de nestbescherming al gestopt voordat de laatste scholeksters hebben gelegd. Daarnaast verdient het aanbeveling als er meer aandacht komt voor bescherming in de kuikenfase.
- ✓ Ondersteunen van bescherming van scholeksters in het stedelijk gebied middels het initiatief 'Scholeksterophetdak.nl'. Via dit initiatief is onze stichting inmiddels ook aangesloten bij het nieuwe Nationaal Daken Plan wat moet leiden tot meer natuurinclusief bouwbeleid in heel Nederland.

[Onderzoek stimuleren en coördineren](#)

- ✓ Organiseren van een jaarlijkse jongentelling in juni (dit betreft de jonge vogels die in hun tweede levensjaar nog niet naar het broedgebied terugkeren, maar in het overwinteringsgebied blijven overzomeren)
- ✓ Stimuleren dat verzamelde gegevens ook worden geanalyseerd en gepubliceerd. Leggen van verbanden tussen afzonderlijke onderzoeksprojecten waar gepast. Indien middelen van de Stichting toereikend zijn hier ook financiële ondersteuning aan verlenen.
- ✓ Bijdragen aan eventuele fondsenwerving voor onderzoeksprojecten die gebruik maken van het netwerk van vrijwilligers en door vrijwilligers verzamelde gegevens.
- ✓ Vrijwillige ringers ondersteunen en begeleiden.
 - Jaarlijks inventariseren van behoefte aan metalen VT-ringen en kleurringen bij de ringgroepen.

- Op basis van behoeften nieuwe metalen VT-ringen en kleurringen aanschaffen en verdelen onder de ringgroepen.
- Handleiding opstellen over vangmethoden en het aanbrengen van kleurringen.
- Handleiding opstellen voor het nemen van biometrische maten.
- ✓ Vrijwillige waarnemers ondersteunen en begeleiden
 - Waarnemingen van gekleurde scholeksters kunnen worden ingevoerd in een website, medio 2020 is de overstap gemaakt naar een nieuwe website (van [Wadertrack](#) naar [Submit CR-birding](#)). Deze overstap wordt betaald vanuit het door TTW gefinancierde onderzoeksproject [CHIRP](#).
 - Met ingang van 2021 een jaarlijkse financiële bijdrage voor het in de lucht houden van de waarnemingswebsite [Submit CR-Birding](#).
 - Inventariseren van wensen van ringers en waarnemers ten aanzien van het verbeteren van de waarnemings-website [Submit CR-Birding](#) en waar nodig nieuwe fondsen verzamelen om de noodzakelijke aanpassingen in het programma te laten doen.
- ✓ Een algemene, overkoepelende SOS website bouwen en onderhouden die de verbinding legt tussen professioneel onderzoek aan Scholeksters en alle vrijwilligers die onderzoek doen aan Scholeksters (vogels vangen en kleurringen, geringde vogels aflezen, tellingen verrichten, en waarnemingen verzamelen betreffende het broedsucces). Ook professionele en vrijwillige weidevogelbeschermers zullen hier 'hun ei kwijt kunnen'. Vanaf medio 2021 hoopt SOS een eigen website te hebben;
 - Die de doelstelling van de stichting en de te verrichten werkzaamheden beschrijft en verder helpt vorm te geven door samenwerkingen te stimuleren en vergemakkelijken
 - Die contactgegevens van de stichting geeft
 - Die op termijn ook functionaliteit bevat om een netwerk van Scholeksterliefhebbers te onderhouden waaruit ondersteuning en donaties kunnen worden gegenereerd
 - Die een overkoepelende link legt met bestaande websites en sociale media:
 - [Submit CR-Birding](#) – waar aflezingen van gekleurde Scholeksters kunnen worden ingevoerd
 - [Scholekster op het Dak](#) waar waarnemingen van Scholeksters in de stad en de bebouwde omgeving kunnen worden ingevoerd en advies wordt gegeven over bescherming (actief sinds 2019)
 - [CHIRP](#) met nieuws over het door NWO-domein Toegepaste en Technische Wetenschappen (TTW) gefinancierde onderzoeksproject [CHIRP](#) (*Cumulative Human Impact on biRd Populations*)
 - De [birdring app](#)
 - Gerelateerde websites zoals die van weidevogelbeschermers en de Scholekster facebook pagina maar ook relevant nieuws uit andere media
 - Informatie over trends en verspreiding via links naar www.sovon.nl
 - Handleidingen voor Scholeksters vangen, meten en (kleur)ringen

Onderhouden van een netwerk

- ✓ Jaarlijks organiseren van een Scholeksterweekend met als doelen:
 - Contacten tussen professionele onderzoekers, vrijwillige ringers, vrijwillige aflezers en beschermers te versterken
 - Uitwisseling van onderzoekservaringen en waargenomen bedreigingen
 - Aflezen van gekleurde Scholeksters in de omgeving van de bijeenkomst
 - Het landelijk netwerk van scholeksterliefhebbers verder uitbouwen en onderhouden, ook om ingezet te worden voor onderzoek en bescherming

- ✓ Bouwen en onderhouden van een netwerk met onderzoeksinstituten, beschermingsorganisaties, media, overheden en andere stakeholders
 - Intentie om hiermee onderzoek, bescherming en fondsenwerving te faciliteren

Communicatie

- ✓ Creëren van urgentie en aandacht voor de scholekster om onderzoeks- en beschermingswerk te ondersteunen en fondsenwerving te vergemakkelijken.
- ✓ Verspreiding van opgedane kennis via
 - Landelijke media (kranten, radio en televisie)
 - Sociale media waaronder Scholekster Facebookgroep
 - Berichten op de toekomstige eigen website
- ✓ Minimaal twee keer per jaar een nieuwsbrief
- ✓ Aanwezigheid en presentaties op relevante congressen en evenementen

Fasering over de periode 2021-2025

Een aantal activiteiten zijn reeds bestaand en zullen ook in de komende jaren doorgang blijven vinden. Dit betreft bijvoorbeeld het jaarlijkse Scholeksterweekend, alle ring- en afleesactiviteiten en het 'Scholeksterophetdak.nl' initiatief dat met participatie van betrokken burgers waardevolle onderzoeksresultaten oplevert voor dakbroedende scholeksters.

Belangrijkste stap om te zetten voor 2021 is het bouwen van de eerder genoemde overkoepelende website. Deze zal ondersteunend zijn voor de verdere integratie van de activiteiten qua onderzoek en bescherming van de Scholekster zoals aangegeven in de doelstelling van SOS. Gezien het benodigde budget hiervoor zal als eerste stap de financiering hiervan rond moeten komen.

In de jaren 2022 en 2023 willen we de diverse activiteiten op en via de website verder versterken en intensiveren. Het jaarlijks gaan tellen van jonge scholeksters in heel Nederland is daarbij één van de belangrijkste te behalen doelen. Hiertoe zal ook de organisatie binnen onze stichting een verdiepingsslag behoeven met het uitbreiden van de commissies.

Vanaf 2024 is de intentie om onze onderzoeksactiviteiten ook uit te breiden naar omliggende Scholeksterlanden zoals België, Duitsland en Denemarken. Vertegenwoordigers uit die landen zijn nu ook al betrokken bij diverse onderzoeken en nemen soms ook deel aan het jaarlijkse Scholeksterweekend.

In 2025 zouden we een beschermingsplan willen presenteren op basis van alle onderzoek en ervaringen in de jaren 2021-2024. Met dit plan willen we alle betrokken partijen informeren over de benodigde interventies en waar nodig ook maatschappelijk draagvlak daarvoor creëren. Een eerste stap hiertoe is de participatie van SOS in het Nationaal Daken Plan die dit jaar al tot stand is gekomen.

Over de Stichting Onderzoek Scholekster

De Stichting Onderzoek Scholekster is opgericht in 2019 en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 74489909. RSIN 859921785. Triodos bank: NL65 TRIO 0379 6568 68 t.n.v. Stg Onderzoek Scholekster. Email SOSscholekster@gmail.com.

Het bestuur bestaat uit:

- Bruno J. Ens – voorzitter

- Jenny S.M. Cremer - secretaris
- Jacob Jan de Vries – penningmeester
- John F. Brands – algemeen bestuurslid

De stichting heeft geen winstoogmerk en bestuurders ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden.

Organisatie en commissies

Om op termijn meer slagkracht te krijgen bestaan er naast het bestuur ook een aantal commissies op deelgebieden uit het SOS-beleidsplan (deels nog op te starten). Die commissies worden aangestuurd door de verschillende SOS-bestuursleden.

Als aansturingsmodel zullen de bestuursleden in de SOS bestuursvergaderingen naast algemene SOS zaken straks ook punten naar voren die met 'hun' commissies betrekking hebben. Naast deze vergaderingen hebben de commissies zelf ook hun eigen bijeenkomsten (of afspraken via videobellen in deze tijden van coronamaatregelen). Wanneer gepast kunnen commissies ook op ad hoc basis aansluiten bij een SOS-bestuursvergadering. In de opzet van de SOS commissies wordt zoveel mogelijk beoogd de hoofdpunten van het beleidsplan te volgen. Hieronder is kort weergegeven hoe zich dat vertaalt in vier afzonderlijke commissies:

- 1) *Onderzoek en bescherming kust en buitengebied*
Deze nieuw op te starten commissie zal voor een deel de huidige activiteiten van CHIRP gaan overnemen en vooral verbindend/coördinerend gaan opereren.
- 2) *Onderzoek en bescherming stad*
Dit zal grotendeels een voortzetting zijn van het huidige Scholeksterophetdak.nl team. Onderdeel van dit team zal ook jaarlijks een onderzoeker vanuit de WUR/NIOO zijn voor de verwerking van de onderzoeksgegevens.
- 3) *Netwerk ringers en waarnemers*
Bij elkaar brengen van alle huidige individuele initiatieven rondom het ringen. Deze commissie leidt ook de finale overgang van [Wadertrack](#) naar [CR-birding](#) en organiseert het reeds enkele jaren bestaande jaarlijkse Scholeksterweekend. Deze commissie is in feite een hergroepering van reeds bestaande activiteiten.
- 4) *Communicatie*
Het beheren en actueel houden van de overkoepelende SOS website waar alle huidige scholeksterinitiatieven op een toegankelijke en logische manier samenkomen. De huidige Facebookpagina valt ook in deze scope, net als de woordvoering richting media. Ook alle andere vormen van publiciteit vallen onder deze commissie.

Wijze van verwerving van inkomsten

De stichting probeert financiering van haar doelen te verwezenlijken middels subsidieaanvragen, legaten, schenkingen, giften en andere vormen van fondsenwerving. Er is een bankrekening geopend om ontvangen subsidies te beheren en projectkosten uit te betalen.

Beheer en besteding vermogen

Het vermogen wordt opgebouwd uit toegekende subsidies, legaten, schenkingen en giften en staat op de bankrekening, c.q. spaarrekening. Van daaruit worden projecten gefinancierd waarvoor subsidie is aangevraagd. Qua verslaggeving en verantwoording heeft SOS de intentie om zich te houden aan de richtlijnen zoals vastgesteld door Goede Doelen Nederland.

Partners

Op dit moment werkt onze stichting samen met onder andere Sovon Vogelonderzoek Nederland, Vogelbescherming Nederland en het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW). Als onderdeel van het publiciteitsplan zijn ook relaties opgebouwd met Vroege Vogels en diverse landelijke en regionale dagbladen.

Bijlage 2
Nieuwsbrief Scholeksters op het dak
maart 2020

[View this email in your browser](#)

De scholeksters komen er weer aan!

Met jouw hulp hebben we in 2019 kunnen vaststellen: de scholekster broedt tegenwoordig steeds vaker in de stad. We hopen dat je ook dit broedseizoen weer mee wilt doen met het onderzoek!

Jouw bijdrage aan het eerste jaar van het 'scholeksterophetdak.nl' onderzoek naar het broedgedrag van scholeksters in de stad is inmiddels door ons verwerkt. We zijn erg verrast over het hoge aantal geregistreerde nestlocaties en verheugd dat zovelen van jullie hieraan hebben willen bijdragen.

Onderzoek is nodig

Dit onderzoek was hard nodig, want het gaat al enige tijd niet goed met de scholekster in Nederland. Zoals jullie waarschijnlijk al weten wijken onze 'schollies' daarom tegenwoordig steeds meer uit naar de stad om te broeden. Maar de stad kent nieuwe bedreigingen en over deze nieuwe manier van broeden was weinig bekend. Daarom is vorig jaar gestart met dit 'citizen science'-onderzoek. Dankzij jouw bijdragen zijn er waardevolle waarnemingen en gegevens verzameld via scholeksterophetdak.nl.

Resultaten

We hadden gerekend op 50-100 nestlocaties in het eerste onderzoeksjaar. Maar het zijn er meer dan 1100 geworden! Uit de eerste gegevens kunnen we al concluderen dat inmiddels al 15-20% van de populatie scholeksters op een dak broedt. Dus de trend die we al vermoedden is nu ook met cijfers bevestigd. De onderzoeksresultaten lijken verder aan te geven dat de hoogte van de dakrand, de valhoogte en de mogelijkheid tot schuilen op het dak bepalende factoren zijn voor het uiteindelijke broedsucces. Dat geldt ook voor de beschikbaarheid van water, zeker als het lang warm en

droog is in het voorjaar. De komende weken komen er meer details op de website.

Help mee voor dit tweede jaar

Het broedseizoen komt er weer aan, de eerste vogels zijn al op de daken gesignaleerd. Een paartje scholeksters is meestal trouw aan hun broedlocatie, dus je kunt alvast op de uitkijk gaan staan. En het zou geweldig zijn als je opnieuw via scholeksterophetdak.nl je waarnemingen door zou willen geven. We hebben de site verder geoptimaliseerd, we zijn benieuwd wat jullie ervan vinden. In dit tweede onderzoeksjaar zouden we graag per nest meerdere waarnemingen ontvangen, het liefst eenmaal per week en in elke fase dus van ei naar kuiken, naar vliegvlug jong op de grond. Net als vorig jaar kun je contact met ons zoeken via info@scholeksterophetdak.nl nog handiger is het om gebruik te maken van de [‘scholekster op het dak’](#) pagina op Facebook.

**Hoe meer waarnemingen per nest,
hoe beter wij het broedsucces kunnen bepalen!**

Beschermingstips

De website geeft ook tips om de scholeksters een handje te helpen, een aantal van jullie heeft dat ook al gedaan. De eieren liggen echter meestal open en bloot in het grind. En daar zijn ze moeilijk te zien, dus wees voorzichtig. Verstoor de vogels niet en geef vooral eerst je ogen goed de kost. Jonge scholeksterkuikens kunnen zich heel goed verstoppen. Het plaatsen van een roostertje over afvoeren en openingen voorkomt dat kuikens daar invallen. Voor schaduw en bescherming tegen predatie uit de lucht is een afdakje handig, we hebben mensen al een pallet op hun platte dak zien leggen. En bij afwezigheid van schelpdieren en wadpieren is de scholekster in de stad voor zijn voedsel afhankelijk van met name wormen en emelten. Bijvoeren met meelwormen kan, maar zouden we liever pas zien als het echt nodig is. En een bakje water (ook om in te badderen) bij lange droge periodes kan helpen om het jong langer op het dak te houden – we denken nu dat de overlevingskansen wel eens hoger zouden kunnen zijn als het jong later naar de grond gaat. Iets om dit jaar verder te gaan onderzoeken!

Bijlage 3:

Nieuwsbrief Scholeksters op het dak
november 2020

Onderzoek, gratis online lezing en meer!

We willen iedereen hartelijk bedanken voor het doorgeven van de waarnemingen van het afgelopen broedseizoen! Ondertussen zijn de scholeksters al een geruime tijd uit de steden vertrokken. De ouders en jongen zijn naar de kuststreken gevlogen. Daar vinden ze ook de rest van het jaar voedsel. De volwassen vogels zullen volgend voorjaar weer terugkeren naar hun broedterritorium.

In deze nieuwsbrief krijgt je informatie over wat er nu met je waarnemingen gaat gebeuren. Daarnaast stellen we het Scholekster op het Dak-team aan je voor en krijg je een paar leuke tips om ook nu nog van scholeksters te kunnen genieten.

Wetenschappelijk onderzoek

Sinds september is Anoek Brugman, 2e jaars master student 'Forest and Nature Conservation' aan de Wageningen Universiteit, bezig met de analyse van de door jou ingevulde gegevens

"Op dit moment ben ik bezig met mijn thesis over scholeksters bij NIOO-KNAW in opdracht van Scholekster op het Dak. Mijn onderzoek gaat over het verklaren van het broedsucces van scholeksters in stedelijke gebieden. Hiervoor gebruik ik dus jullie ingevoerde nestlocaties en observaties van 2019 en het afgelopen jaar. Uiteindelijk hoop ik hieruit duidelijke factoren als resultaat te krijgen die het broedsucces bevorderen of juist belemmeren, zoals de aanwezigheid van graslanden rondom de nestlocatie. Hiervoor wordt een GIS-analyse gedaan waardoor je kunt zien hoeveel er van welk natuurtype rondom

het nest aanwezig is (zie afbeelding). Hopelijk kan ik met de resultaten een advies geven (die ook in de nieuwsbrief gedeeld zal worden) hoe het broedsucces met bepaalde maatregelen het best verbeterd kan worden. Zodat er komend broedseizoen meer kuikens grootgebracht kunnen worden."

Scholeksters in het [Natuurhistorisch museum in Rotterdam](#)

Tot 29 november is de tentoonstelling "Vervlogen tijden?, weidevogelportretten van Rafael Martig" te bezoeken. Daarnaast is er een vitrine over dakbroedende scholeksters te zien in de permanente tentoonstelling "Pure veerkracht".

Wie zijn wij?

Bert Dijkstra

Op basis van langjarig onderzoek naar scholeksters in Assen wil ik vooral mijn opgebouwde kennis van dakbroedende scholeksters delen. Hiermee hoop ik zoveel mogelijk mensen enthousiast te maken voor onderzoek naar en bescherming van deze kwetsbare soort.

Marie-José Brandsma

Ik zet me in voor het project, omdat ik scholeksters prachtige en fascinerende dieren vind en hen wil helpen een plek te vinden in de stad. Ik hoop dat deze mooie vogels door dit project de waardering krijgen die zij verdienen!

Magali Frauendorf

Ik doe mijn promotieonderzoek bij het CHIRP-project waarin we proberen te achterhalen waarom de scholekster aantallen achteruitgaan. In mijn proefschrift focus ik me daarbij op de broedgebieden. Daarbij valt op dat broedende scholeksters

Bruno Ens

Sinds mijn promotieonderzoek aan het territoriale gedrag van scholeksters op Schiermonnikoog eind jaren tachtig van de vorige eeuw gaat het bergafwaarts met deze soort. In de recent verschenen boerenlandvogelbalans blijkt dat in dertig jaar de populatie met maar liefst 70% is afgenomen. Ik draag graag bij aan onderzoek dat ons helpt het tij te keren.

John Brands

Mijn dagelijks werk doe ik bij Douwe Egberts in Utrecht en daar broedt elk jaar een paartje scholeksters op het dak. En dat verklaart mede mijn passie voor deze prachtige vogels die onze aandacht en ondersteuning zo goed kunnen gebruiken

Rafael Martig

Tijdens mijn afstudeeronderzoek op Ameland naar scholeksters ben ik in de ban van de weidevogels geraakt. Tegenwoordig werk ik als beeldend kunstenaar waarbij ik de relatie tussen mens en natuur onderzoek.

Rafael Martig geeft een lezing over dakbroedende scholeksters tijdens de online landelijke dag van Sovon.

[Meld je hier aan!](#)